

WOORDENBOEK VAN DE VLAAMSE DIALEKTEN

RIJKSUNIVERSITEIT GENT

Seminarie voor Vlaamse dialektologie

Blandijnberg 2

9000 Gent

(tel. 091/25.76.11 toestel 4104, 4516)

Vragenlijst 44 b

juli 1987

Vervolg

Dialekt van : (stad, dorp,
gemeente, wijk) (Gemeente) (prov.)

GESPROKEN DOOR :

OPGETEKEND DOOR :

Naam :

Naam :

Geboorteplaats :

Geboorteplaats :

Geboortejaar :

Geboortejaar :

(vroeger) beroep :

Beroep :

Geboorteplaats moeder :

Geboorteplaats vader :

Volledig adres en telefoonnummer

Volledig adres en telefoonnummer

.....

.....

.....

.....

.....

.....

II. CULTIVATORS

132. Wat is de algemene benaming voor een werktuig dat een aantal krom gebogen ijzeren tanden heeft (een soort scharen die een zeer grote weerstand in de grond ondervinden) en dat voor diepe bewerkingen (bv. stoppeland losmaken) gebruikt wordt ? (*schroeper, beer, zeven-schaar, duvel, wroeter, pementrek-ker, veereegde, ...*) (ill.138 t.e.m. 144)

133. Hoe zegt u : het land bewerken met de cultivator ?

134. Hoe noemt u : de cultivator die met de hand wordt voortgetrokken en die in de groentetuin na het spitten of op het land tussen de plantenrijen wordt gebruikt ? Deze cultivator kan van uitzicht verschillen, afhankelijk van de streek en de maker ervan. (ill.134)

135. Hoe zegt u : werken met dat werktuig ?

136. Hoe noemt u : het werktuig met 2 gekromde tanden die vast op een raam gemonteerd zijn en dat tussen de plantenrijen (bv. van aardappelen) kon worden gebruikt ? (ill.136)

137. Hoe zegt u : werken met dat werktuig ?

138. Hoe noemt u : het werktuig met 7 tanden aan een bovenstel dat bestaat uit 3 baren die vooraan samenkomen en waarvan de middenste uitloopt op een dubbele staart. Het werktuig wordt bij het werken enkel door een klein wieltje vooraan gedragen (ill.138)

139. Hoe noemt u : het werktuig dat bestaat uit een raam met 3 of 4 wielen en (5 tot 13) verende gebogen tanden waarvan de diepte door middel van een hefboom kan worden geregeld ? (ill.139)

140. Hoe noemt u : het werktuig dat bestaat uit een rechthoekig raam waarvan de langste zijden een soort slede vormen en waarin drie draaibare dwarsassen (met daaraan gebogen veertanden) zijn bevestigd ? (Dit werktuig wordt vooral op lichte gronden en in boomgaarden gebruikt.) (ill.140)

141. Hoe zegt u : werken met dat werktuig ?

142. Hoe noemt u het (meestal) tweewielige werktuig dat door een traktor wordt voortgetrokken en dat bestaat uit een raam met stijve tanden die al of niet verend bevestigd zijn ? (ill.142)

143. Hoe noemt u het werktuig waarvan het raam (dat meestal uit 2 rijen tanden bestaat) aan de hefinrichting van de traktor is opgehangen ? (ill.143)

144. Hoe noemt u
het werktuig met tanden die verend
werken en die bevestigd zijn aan
een raam dat aan de hefinrichting
van de traktor is opgehangen ?
(*triltandcultivator*,...)
(ill.144)

145. Hoe zegt u : werken met dat werk-
tuig ?

146. Hoe noemt u
de hefboom waarmee men bij de
wiel en/of sleepcultivator de
stand van de tanden kan ver-
anderen ?

147. Hoe noemt u
de tanden van een cultivator
in het algemeen ?
bv. Onze cultivator heeft 9

148. Hoe noemt u
de tand waaraan onderaan door
middel van 2 schroeven een
schaar is gevestigd die zowel
van onderen als van boven een
scherpe punt heeft en die bij
slijtage dus kan worden omge-
draaid ? (ill.148)

149. Hoe noemt u
de tand waaraan onderaan een vrij
brede, driehoekige, schoffelvor-
mige schaar is bevestigd ?
(ill.149)

150. Hoe noemt u
de tand waaraan een mesvormige
schaar met een naar voren ge-
richt snijvlak is bevestigd en
die op weiland wordt gebruikt
om de zode te verluchten ?
(ill.150)

151. Hoe zegt u :
de tanden in de grond laten
zakken ?

152. Hoe zegt u
de tanden uit de grond lichten ?

III HARKEN

153. Hoe noemt u
het werktuig dat bestaat uit een
houten steel, loodrecht op een
houten dwarsstaaf waaraan houten
tanden vastzitten en dat o.a. ge-
bruikt wordt om hooi of bladeren
samen te harken. (ill.153)

154. het werktuig dat bestaat uit een
houten steel met ijzeren dwars-
staaf en ijzeren tanden en dat
vooral in de groententuin ge-
bruikt wordt om de grond fijn te
leggen ?

155. de steel van de houten hark die
zich naar onderen toe veelal
vertakt ? (*spriet*,...) (ill.153a)

156. de steel van de ijzeren hark ?

157. het houten dwarshout waarin de
tanden en de steel bevestigd
zijn ? (*kop*,...) (ill.153b)

158. Hoe noemt u de houten hark met
lange tanden die gebruikt wordt
om zaadgeulen te trekken of als
lichte eg ? (*trokrievé, turrek*)
(ill.158)

159. Hoe zegt u : het land eggen met
zo'n hark ? (*turreken*)

160. Hoe noemt u de soort hark met
vier haaks omgebogen tanden
waarmee men gespit of geploegd
land fijn maakt ? (*'n kromme*
riek)

161. Hoe zegt u : gespit of geploegd
land fijn maken met die soort
hark ? (*krommerieken*)

162. een houten tand ?

163. een ijzeren tand ?

164. Hoe zegt u
de grond met dat werktuig fijn
leggen ? (*rakelen, reeken,*
rijven,...)

- | | |
|--|--|
| 165. met de hark zaad in de grond werken ? | |
| 166. met de hark onkruid uit de grond brengen ? | |
| 167. met de hark onkruid bijeen brengen ? | |
| 168. Hoe noemt u in uw dialect de afval van stro of hooi, de bladeren, enz. die men met de hark bij elkaar brengt.
(rakelingen,...) | |

IV. ROLLEN

- | | |
|--|--|
| 169. Hoe noemt u het werktuig dat over het land gerold wordt om de kluiten te breken en de grond vast te drukken ? | |
| 170. Hoe noemt u de ouderwetse houten rol ?
(ill.170) | |
| 171. Hoe noemt u de twee zware zijbalken van het raam waarin de houten rol gevangen zit ? (tollekaken,...) | |
| 172. de twee platte verbindingstukken tussen die balken :
a) algemeen | |
| 173. b) vooraan | |
| 174. c) achteraan | |
| 175. Hoe noemt u een houten rol die niet volledig rolrond is, maar zes-of achthoekig is ? (ill.175) | |
| 176. Hoe noemt u een stenen of arduinen rol ? | |
| 177. Hoe noemt u de ijzeren pin die aan weerszijden van de houten of stenen rol was aangebracht en waarrond deze kon draaien ? | |

6.

- | | |
|---|--|
| 178. Hoe noemt u
een metalen of plaatijzeren rol
die uit één stuk bestaat ? | |
| 179. Hoe noemt u
een rol die uit 2 (of meer) delen
bestaat en daardoor op het einde
van de akker gemakkelijker gedraaid
kan worden (ill.179) | |
| 180. Hoe noemt u
het rollend gedeelte ? | |
| 181. Hoe noemt u
de as die door de ijzeren rol
loopt ? | |
| 182. Hoe noemt u
de meestal schotelvormige, ijzeren
zitting die met één of meer staven
op het raam van de ijzeren rol is
aangebracht ? | |
| 183. Hoe noemt u
de ouderwetse zitting die door de
boer zelf op de rol gemaakt wordt ? | |
| 184. Hoe noemt u
de kleinere rol die door één man
kan worden voortgetrokken en die
in de moestuin wordt gebruikt ?
(ill.184) | |
| 185. Hoe noemt u
de rol die bestaat uit een as
waarop afwisselend gietijzeren
gladde ringen en getande ringen
zijn geschoven en die vooral op
zware grond wordt gebruikt ?
(ill.185) (<i>klottenbreker, knorre-
breker</i>) | |
| 186. Hoe noemt u
de rol die bestaat uit één (of
meer) as(sen) waarop uitsluitend
gladde ringen zijn geschoven ?
(ill.186) | |
| 187. Hoe noemt u
de rol die bestaat uit één of meer
assen waarop ringen met pinnen zijn
geschoven ? (ill.187) | |

- | | |
|--|--|
| 138. Hoe noemt u
de haak aan het raam waaraan men
de trekknuppel van het paard be-
vestigt ? | |
| 189. Hoe noemt u
de berriebomen die aan het raam
van sommige rollen bevestigd
zijn en waartussen het trekpaard
wordt ingespannen ? (ill.189) | |
| 190. Hoe noemt u
de naar links en naar rechts be-
weegbare stok die soms aan de rol
bevestigd is om het keren te ver-
gemakkelijken en om eventueel te
remmen ? | |
| 191. Hoe noemt u
de handkrabber waarmee men de
aarde die aan de rol blijft kleven,
verwijdert ? | |
| 192. Hoe noemt u
het latvormige onderdeel dat op
korte afstand van het rolopper-
vlak is bevestigd en zo voorkomt
dat er aarde aan de rol blijft
kleven ? | |
| 193. Hoe zegt u :
werken met dat rollend werktuig
bv. Ik ga vandaag de lange
akker | |
| 194. het met de rol over een pas ge-
zaaide akker gaan ? | |
| 195. het neerrollen van jong graan-
gewas ? | |
| 196. Hoe noemt u
de wijze van rollen waarbij u met
een rol uit één stuk voortdurend
rond de akker gaat ? (rondrijden,...) | |
| 197. Hoe zegt u :
met een rol uit één stuk aan de
kanten van de akker beginnen en
naar het midden toe werken ?
(ill.197) | |

- | | |
|---|--|
| 198. Hoe zegt u :
met een rol uit één stuk in het
midden van de akker beginnen en
in steeds groter wordende rondten
naar de kanten toe werken ?
(ill.198) | |
| 199. Hoe zegt u :
met een meerledige rol de ene
strook naast de andere bewerken ? | |
| 200. Hoe noemt u
de wijze van werken met een rol
uit 1 stuk waarbij men tussen de
eerste en de tweede gang een strook
overlaat die dan bij de derde gang
wordt gerold (Dit doet men vooral
om op het einde van de akker ruimer
en gemakkelijker te kunnen draaien.)
(ill.200) | |
| 201. Hoe noemt u
de wijze van rollen waarbij men
telkens twee stroken overlaat ?
(ill.201) | |
| 202. Hoe noemt u
het schoeisel waarmee men de
grond vasttrapte ? Meestal be-
stond het uit oude klompen of
schoenen waaronder plankjes
gespijkerd of vastgebonden waren. | |
| 203. Hoe zegt u : de grond vasttrappen ?
(bedampelen, bedamfelen, bedabben,
treipelen, (over)slodderen, trampe-
len,...) | |
| 204. Hoe noemt u : de plank met steel
waarmee men vroeger de grond vast-
klopte ? (ill.204) | |
| 205. Hoe zegt u : de grond vastkloppen
met die plank ? | |
| V <u>SLEPEN</u> | |
| 206. Hoe noemt u : een werktuig dat
over de akker gesleept wordt om
de bovenlaag te verkruimelen en
te verdichten, meestal voor het
zaaien van fijne zaden (bv. bieten,
vlas) of om fijne zaden te dekken ?
Het kan verschillende vormen hebben. | |

207. Hoe zegt u : met een omgekeerde eg over de grond gaan?
(slepen met de koppen, met een averechte eg,...)

208. Hoe noemt u de sleep die bestaat uit een raam van 3 of 4 evenwijdige (veelal driekantige) balken waarop een vloertje is aangebracht ? (ill.208)

209. de twee aan of op elkaar genagelde planken die over het land voortgetrokken worden ?

210. Hoe noemt u het werktuig dat bestaat uit (ongeveer) 5 eikenbalken met daartussen een vlechtwerk van wissel en dat over het land voortgetrokken wordt ? (ill.210)

211. Gebruikt u nog andere voorwerpen om over de grond te slepen ? Hoe zien ze eruit ? Hoe heten ze ?

212. Hoe zegt u : werken met een werktuig dat slepend over de grond getrokken wordt ?

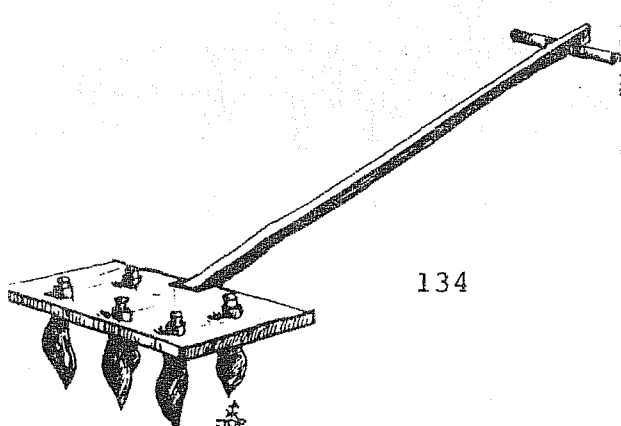
213. Hoe zegt u de koestronten en molshopen in de weide met een sleepwerktuig open spreiden ?

214. Hoe zegt u : het land eggen en slepen ?
(togen,...)

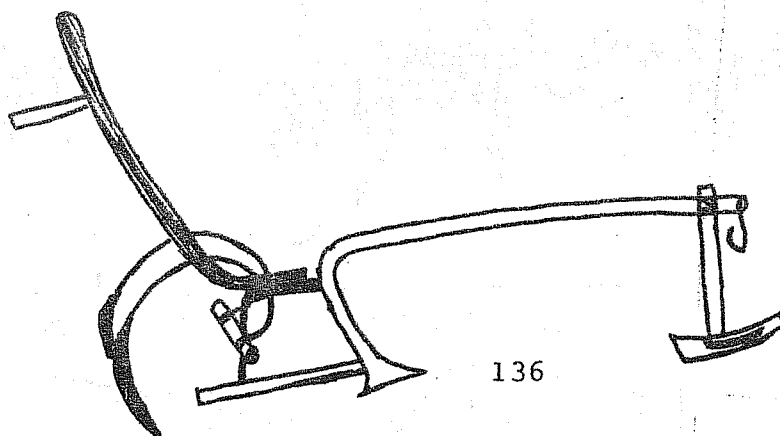
VI MOLBERD

215. Hoe noemt u : het werktuig dat gebruikt wordt om hobbelig terrein te effenen ? Het is als een grote schop, al of niet met steel, die door één of twee paarden wordt voortgetrokken (ill.215)

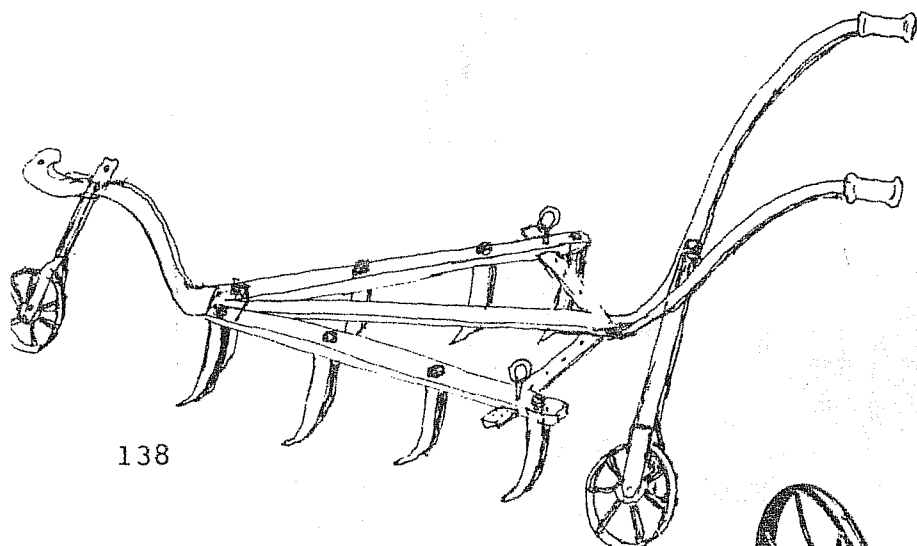
216. Hoe zegt u : werken met dat werktuig ? (mollen,...)



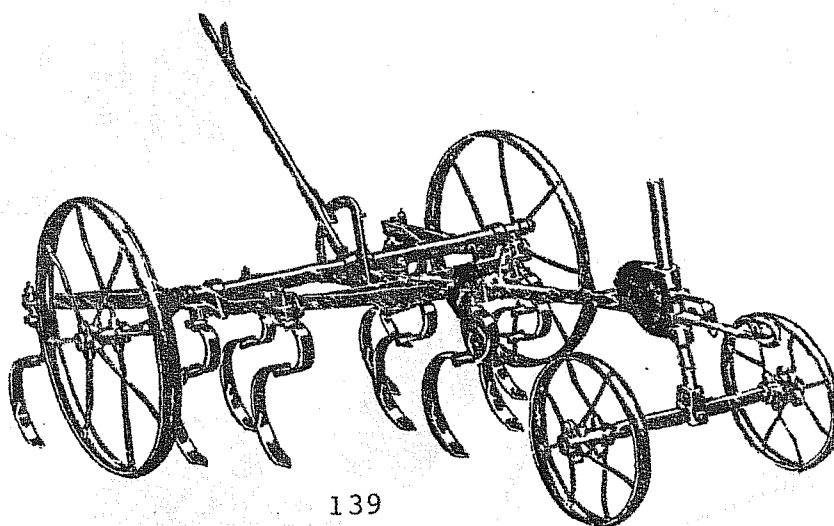
134



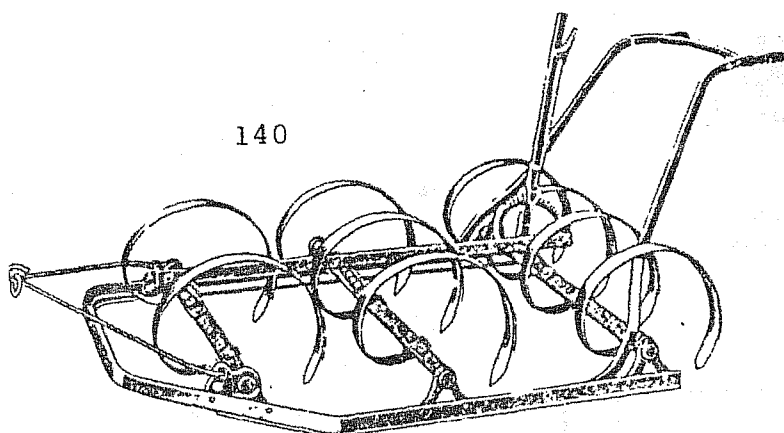
136



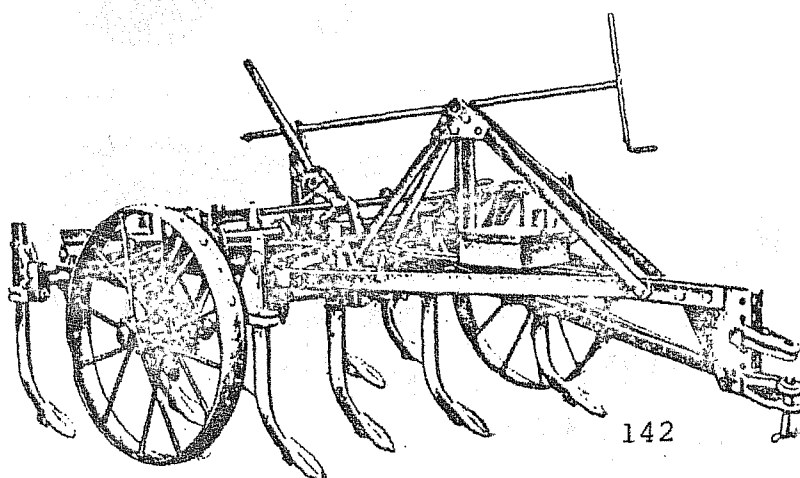
138



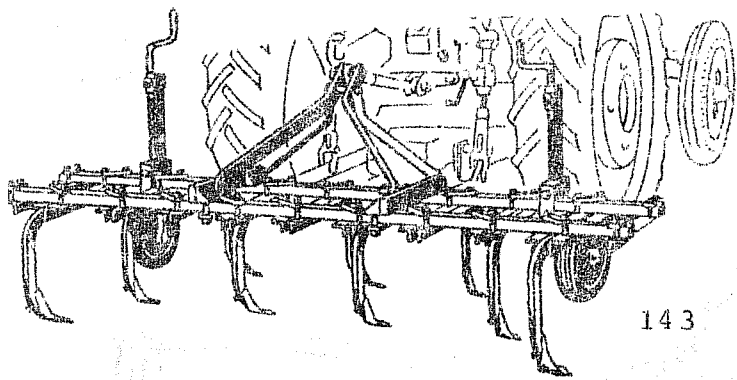
139



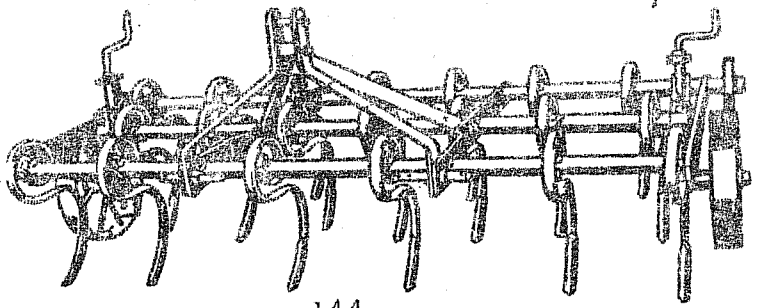
140



142



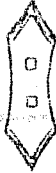
143



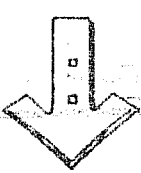
144

7

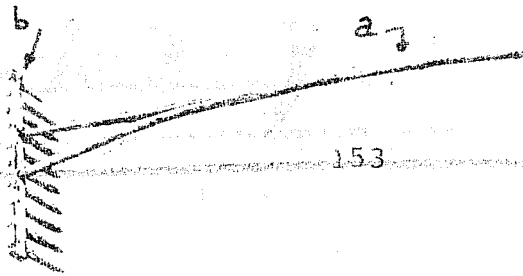
148



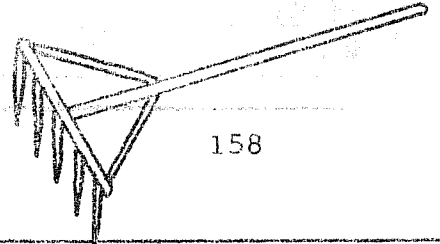
149



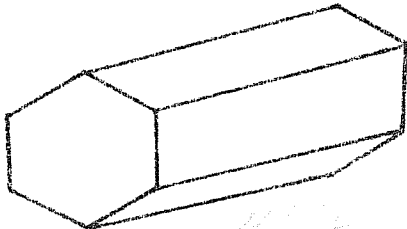
150



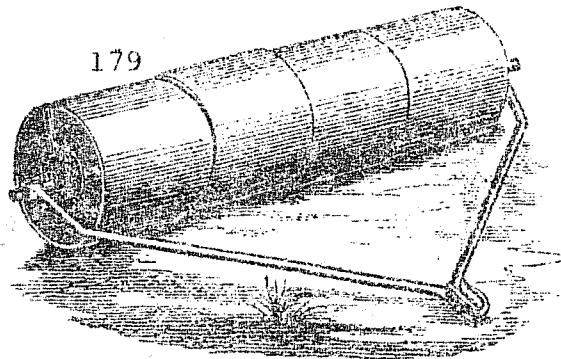
153



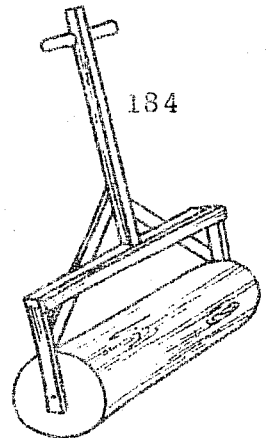
158



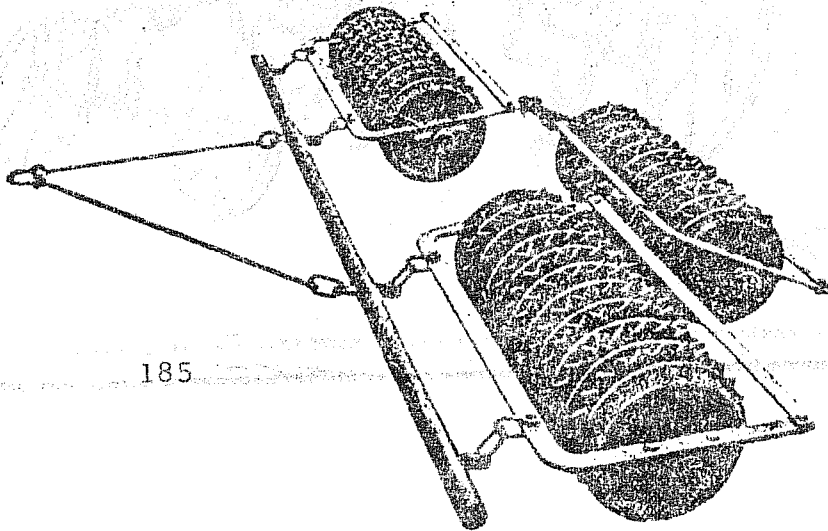
175



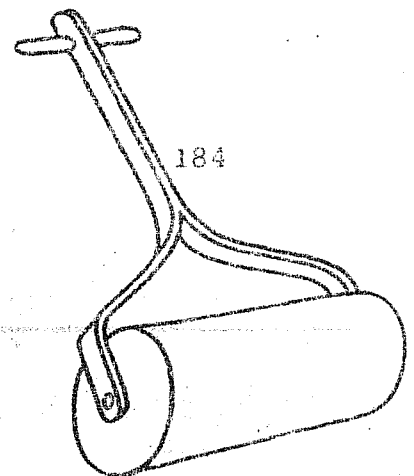
179



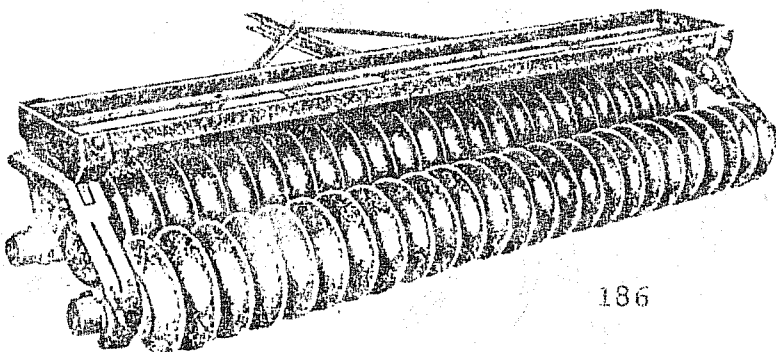
184



185

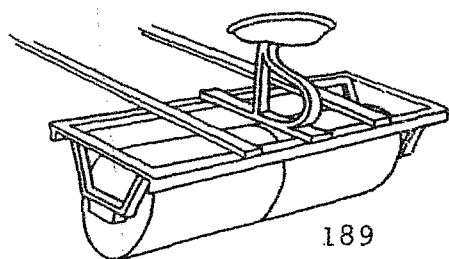


184

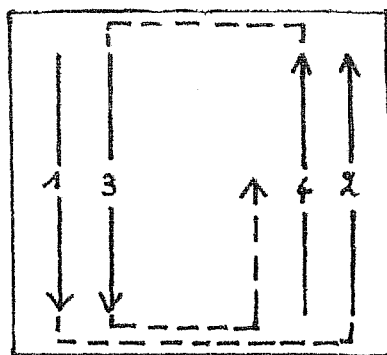


186

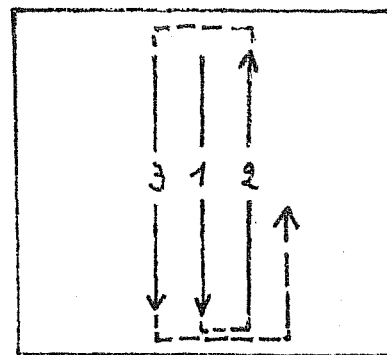
OPGELET !
Voor illustraties 170
en 137 :
zie illustraties blz. 9



189

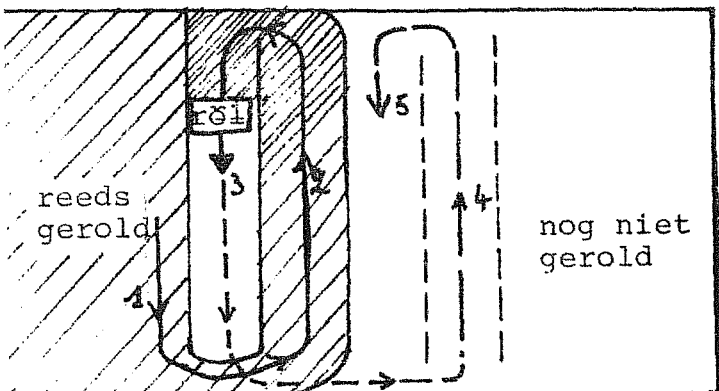


197

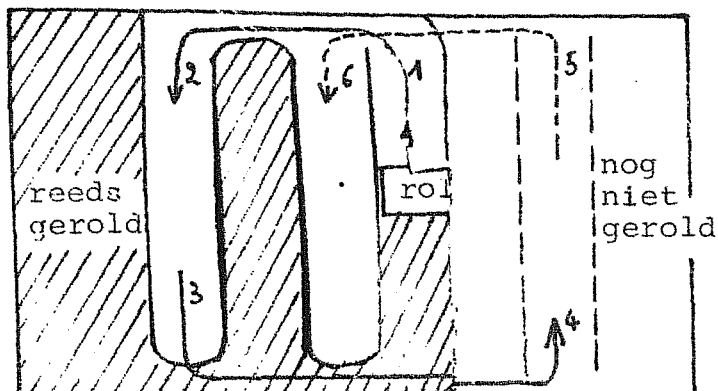


198

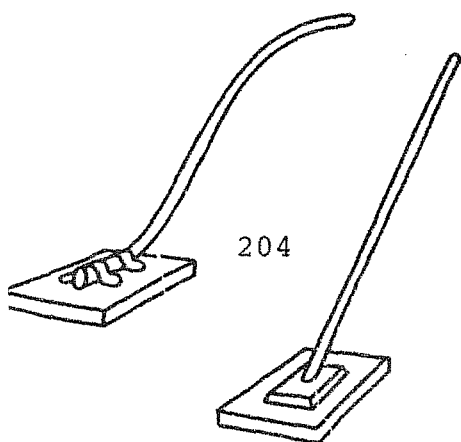
8



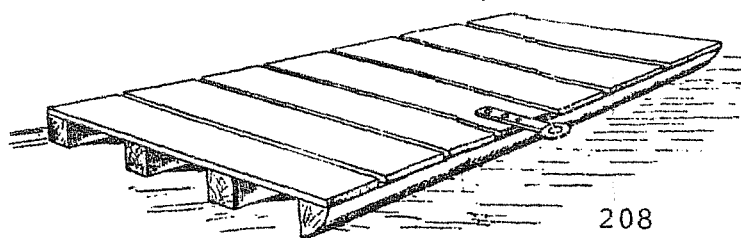
200



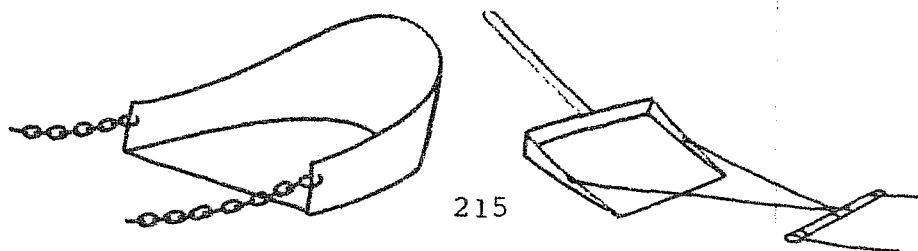
201



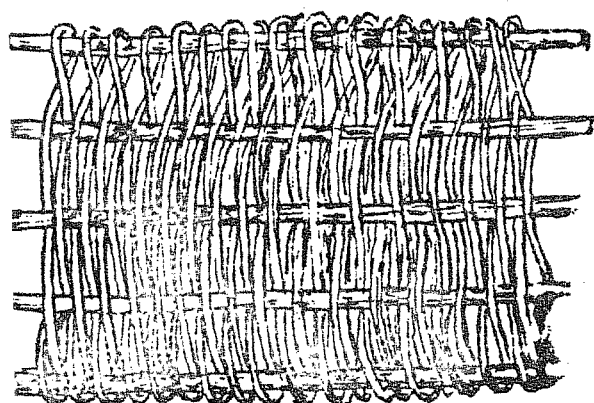
204



208



215



210

Illustraties vragenlijst 44 deel 2
Bronnen :

De tekeningen 134 en 153 zijn van de hand van de heer J. De Punt en werden overgenomen uit het tijdschrift "Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere", jrg.XXV nr.2 blz.33 en jrg.XXVI nr.1 blz.9.

Voor de overige illustraties : zie bronnen vragenlijst 44 deel 1.

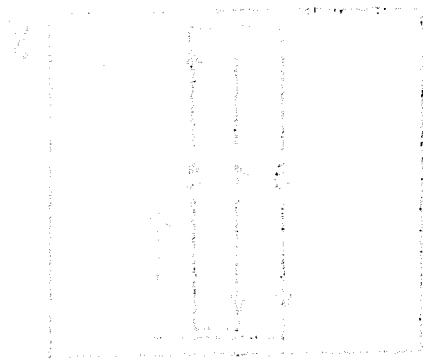


Fig. 1

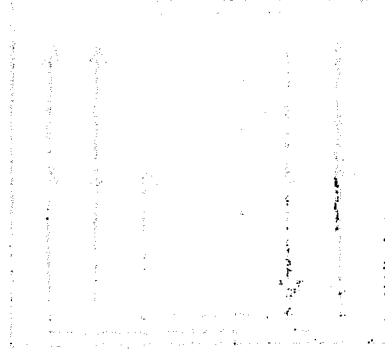


Fig. 2



Fig. 3

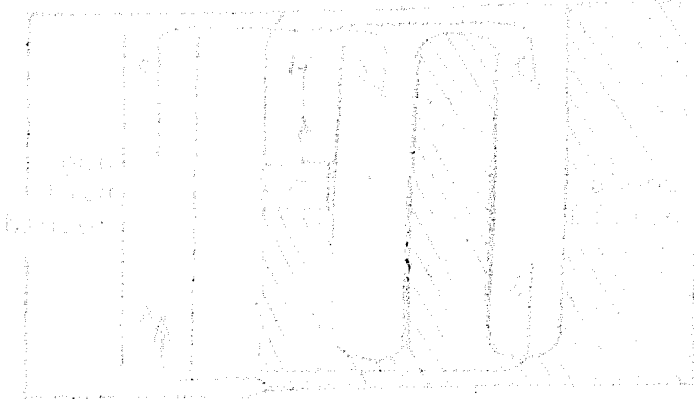


Fig. 4

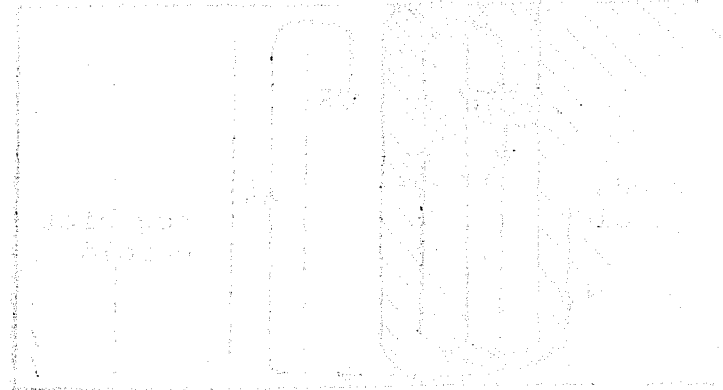


Fig. 5



Fig. 6



Fig. 7



Fig. 8

Fig. 9

Fig. 10

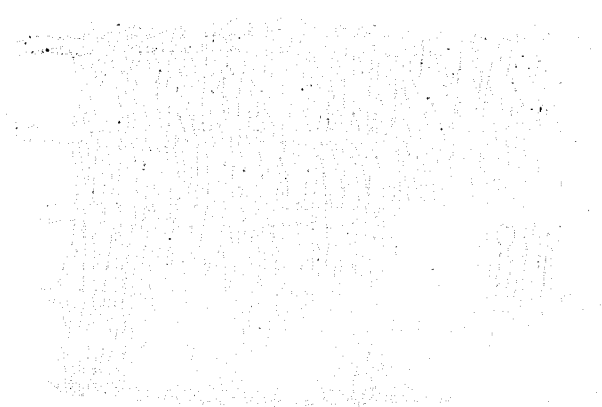


Fig. 11

WOORDENBOEK VAN DE VLAAMSE DIALEKTEN

Bijlage bij WVD 51 : Staande Wip

(Gelieve de illustraties niet terug te sturen)

